یادداشت

حمیرا حسینی‌یگانه

از سوگ فردی تا بسیج جمعی

در فضای پرالتهاب سیاسی و در بحبوحه تحولات شگرف بین‌المللی، بستر تحلیل سخنان چهره‌های برجسته ملی و مذهبی اغلب با یک آسیب جدی روبه‌روست: «رویکرد گزینشی و مصادره به مطلوب». مواجهه با سخنرانی اخیر حجت‌الاسلام سیدعلی خمینی در مراسم بزرگداشت رهبر شهید، نمونه‌ای آشکار از این ضرورت است که چرا باید از نگاه جزیره‌ای پرهیز و به سمت یک تحلیل همه‌جانبه و کل‌نگر حرکت کرد. برخی رسانه‌ها و جریان‌ها تمایل دارند این سخنرانی را صرفاً در عبارات تند و قاطعی، چون «خائن خواندن مصالحه‌گران» خلاصه کنند، اما نگاهی عمیق‌تر نشان می‌دهد که این سخنان، منشوری چندوجهی، جامع و به‌موقع بود که با هوشمندی، تمام ارکان ثبات‌بخش جامعه شامل «مردم، مسئولان، نظامیان و حاکمیت» را در یک پازل واحد تعریف کرد و پیوندی ناگسستنی با اصالت فکری سخنران و ریشه‌های تاریخی دکترین امام راحل دارد. در واقع، ارزش راهبردی این بیانات در این است که نشان می‌دهد این سخنان دقیقاً در راستای خط امام(ره) و امتداد منطقی مشی و آرمان‌های رهبر شهید تنظیم شده و اصول بنیادین نظام را در دوران جدید بازتعریف می‌کند.

مردم عنصر تعیین‌کننده و برهم‌زننده محاسبات دشمن: نخستین و مهم‌ترین ضلع این تحلیل کل‌نگر، نگاه هوشمندانه سخنران به «عنصر مردم» است. او در متن سخنرانی، مردم را نه مخاطب منفعل، بلکه عامل اصلی برهم زدن محاسبات دشمن در جنگ تحمیلی اخیر معرفی می‌کند و صراحتاً می‌گوید: «دشمنان امیدوار بودند مردم در بزنگاه‌ها از نظام فاصله بگیرند، اما ملت ایران با ایستادگی خود همه آرزوهای بدخواهان را نقش بر آب کرد.» این تکیه بر قدرت مطلقه توده‌ها، بازخوانی دقیق دکترین بنیان‌گذار جمهوری اسلامی، امام خمینی(ره) است که همواره قدرت واقعی نظام را نه در محاسبات مادی و تسلیحاتی، بلکه در حضور آگاهانه مردم در میدان می‌دانستند.

سیدعلی خمینی با بازتعریف این نقش تاریخی و پیوند زدن آینده این حضور خیابانی به دستورات و هدایت‌های رهبری فعلی، آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای (با عبارت صریح: «تا زمانی که رهبر معظم انقلاب حضرت آیت‌الله مجتبی خامنه‌ای دستور دهند، این مردم در خیابان‌ها و میدان‌ها خواهند ماند»)، به ناظران بین‌المللی سیگنال «ثبات حاکمیت» و «تداوم مشروعیت مردمی» را مخابره می‌کند. فراتر از آن، وی با پل زدن به ابراز همدردی ملت‌های منطقه (عراق، افغانستان و پاکستان) و تأکید بر اینکه «اگر پیکر رهبر شهید به افغانستان، پاکستان یا دیگر کشورهای اسلامی نیز منتقل می‌شد، عشق ملت‌های آزاده به انقلاب اسلامی و رهبر شهید بیش از پیش نمایان می‌شد»، نگاه امت‌محور و انترناسیونالیسم اسلامی امام راحل را احیا می‌کند و نشان می‌دهد که عمق راهبردی و پشتوانه مردمی این گفتمان، مرز جغرافیایی ندارد. این بخش از سخنان، پاسخی صریح به تحلیلگرانی است که منتظر بروز شکاف میان ملت و نظام یا فروپاشی محور مقاومت، پس از ترورهای زنجیره‌ای بودند.

مرزبندی صریح و بازتولید مفهوم «شیطان بزرگ»: ضلع دوم، روی سخن با کارگزاران و مسئولان اجرایی کشور است. بیانات سیدعلی خمینی در این بخش، تدوینی دوباره از دکترین سیاست خارجی نظام در شرایط اضطرار بر مدار سیره امام(ره) و در راستای افق نگاه رهبر شهید است، چراکه سیره امام خمینی و مشی قاطع رهبر انقلاب در مواجهه با جنایات استکبار، هیچ‌گاه انفعال نبود و تأکید قاطع سیدعلی خمینی بر اینکه «آن مسئولی که بخوابد و در فکر انتقام رهبر شهید نباشد باید به وجدانش شک کند»، بازتابی از همان صلابت در حفظ عزت و اقتدار در برابر متجاوزان است، همان صلابتی که رهبر شهید در تمام طول دوران رهبری خود بر آن پای فشرد و هرگونه انفعال را مردود می‌دانست.

نکته کلیدی که در این مطالبه نباید از آن غفلت کرد، تفکیک ظریف میان «مذاکره» و «صلح با امریکا» است که در متن سخنرانی به صراحت بدان پرداخته شده است: «مذاکره به معنای صلح با امریکا نیست؛ مذاکره نیز یکی از میدان‌های نبرد است و هر کس بخواهد با ارسال پیام دوستی به امریکا از اصول انقلاب عقب‌نشینی کند، مسیر درستی را دنبال نمی‌کند.» از دیدگاه او، مذاکره رد نمی‌شود، بلکه به عنوان «یکی از میدان‌های نبرد» تعریف می‌گردد. خیانت زمانی رخ می‌دهد که کسی بخواهد با فرستادن پالس دوستی از اصول انقلاب عقب‌نشینی کند یا به توهم صلح پایدار با استکبار دل ببندد. او با این موضع‌گیری، تعبیر تاریخی امام درباره امریکا به عنوان «شیطان بزرگ» را بازتولید می‌کند؛ مفهومی ماهوی که نشان می‌دهد هویت نظام در سازش‌ناپذیری با استکبار است و با رفت‌وآمد دموکرات‌ها و جمهوریخواهان تغییر نمی‌کند. این تفکیک هوشمندانه، راه را بر انفعال دیپلماتیک می‌بندد و در عین حال، ابزار دیپلماسی را در خدمت اقتدار کشور قرار می‌دهد.

موازنه قدرت: ضلع سوم، موازنه قدرت در عرصه بین‌الملل و پیوند آن با پایداری نیروهای مسلح و نظامیان است. نوه امام(ره) با اشاره به شکست سرمایه‌گذاری دشمن و اپوزیسیون خارجی در جنگ اخیر و تصریح بر اینکه «امروز هیچ اندیشمند یا مرکز مطالعاتی معتبری در دنیا نمی‌تواند ادعا کند که امریکا در این نبرد به پیروزی رسیده است»، این پیام را به ساختار دفاعی کشور می‌دهد که دست برتر با نیروهای مقاومت است. او با استراتژی «هزینه دارد اما ترس ندارد»، به وضوح دکترین بازدارندگی کشور را تقویت می‌کند. همچنین با بی‌تفاوت خواندن تغییرات سیاسی در واشینگتن، سیاست خارجی ایران را از وابستگی به صندوق‌های رأی امریکا آزاد می‌کند. این موضع‌گیری سنجیده، دقیقاً در ادامه مواضع و سوابق فکری خود سیدعلی خمینی قابل تحلیل است. نگاهی به کارنامه سوابق او در حوزه و سخنرانی‌های گذشته‌اش نشان می‌دهد که وی همواره تلاش کرده فارغ از بازی‌های جناحی چپ و راست، سخنگوی عقلانیت انقلابی و اصالت گفتمان امام و رهبری باشد. او در این نبرد رسانه‌ای و نظامی نیز همان مشی گذشته خود را تکرار کرد؛ مواضعی مستحکم که نه به سمت تندروی‌های بی‌منطق غش می‌کند و نه انفعال در برابر دشمن را برمی‌تابد، بلکه بر مدار تکلیف‌گرایی هوشمندانه و صیانت از پشتوانه نظامی و دفاعی کشور حرکت می‌کند.

سخنان سیدعلی خمینی را نمی‌توان و نباید به نفع یک جناح که خواهان انسداد کامل دیپلماتیک است یا جناح دیگری که به دنبال سازش بی‌قیدوشرط است، مصادره کرد. این سخنرانی در مجموع پاسخی جامع، اصولی و کاملاً به‌موقع به مقتضیات روز جامعه بین‌الملل و فضای داخلی کشور بود. مطالعه متن کامل نشان می‌دهد که سخنران آگاهانه از سوگ فردی عبور کرده و ماتم را به یک بسیج جمعی تبدیل می‌سازد. این موضع‌گیری توانست میان ضرورت حیثیتی «انتقام»، واقعیت دیپلماتیک «مذاکره به مثابه نبرد»، اصل بنیادین «فرمان‌پذیری از رهبری جدید» و تداوم «خط اصیل امام راحل و رهبری شهید»، یک کل یکپارچه بسازد؛ منشوری که هدف اصلی آن حفظ انسجام ملی، تقویت روحیه نیروهای مسلح، تثبیت اقتدار نظام در دوران گذار و ارسال سیگنال «ثبات حاکمیت در حال انتقال» به کنشگران داخلی و خارجی است. ارزش راهبردی این سخنرانی نه در الفاظ تند آن، بلکه در توانایی‌اش برای مدیریت پارادوکس‌های سیاست خارجی (همزمان صلابت، دیپلماسی و بازدارندگی) و بازتعریف «ولایت‌پذیری» در بستر یک خلأ ناگهانی قدرت است

گزیده خبر

معاون شورای عالی امنیت ملی:

مطالبه مجازات عاملان ترور رهبر انقلاب حق ملت ایران است

معاون شورای عالی امنیت ملی گفت: مجازات آمران و عاملان ترور رهبر انقلاب و سایر شهدای دو جنگ تحمیلی اخیر، حق ملت ایران است و مردم در این بیش از ۱۳۰ شب - در خیابان‌ها و میادین - بر این مطالبه و خونخواهی امام مجاهد شهید و سایر شهدا تأکید کرده‌اند.

علی باقری کنی، معاون شورای عالی امنیت ملی در گفت‌وگویی با اشاره به مجازات عاملان ترور رهبر انقلاب اظهار داشت: باید در واقع ما با آمران، عاملان و همراهانی که در ترور رهبری عزیز ما دست داشتند. همچنین هموطنان ما را هدف قرار دادند، برخورد کنیم. وی افزود: مردم در این بیش از ۱۳۰ شب - در خیابان‌ها و میادین - بر این مطالبه و خونخواهی امام مجاهد شهید و سایر شهدا تأکید کرده‌اند.

نگاه

نماینده ولی‌فقیه در سپاه:

خدمت به مردم محور اندیشه حکمرانی رهبر شهید انقلاب بود

نماینده ولی‌فقیه در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با تأکید بر اینکه خدمت به مردم محور اندیشه حکمرانی رهبر شهید انقلاب اسلامی بود، گفت: ایشان همواره معتقد بودند حکومت نباید بر مردم، بلکه باید برای مردم و در جهت خدمت به مردم باشد و مؤثرترین راه تقرب به خدا نیز خدمت به مردم است.

حجت‌الاسلام عبدالله حاجی صادقی در گفت‌وگویی با اشاره به اهمیت توحیدشناسی و ولایتمداری در جامعه اسلامی اظهار داشت: توحید یک اندیشه عمل‌ساز و دکترین جامعه‌ساز در بین تک‌تک افراد جامعه اسلامی است. وی با اشاره به فرمایشات رهبر شهید انقلاب اسلامی درباره توحید افزود: توحید، یعنی فرماندهی را به خدا دادن و تبعیت محض از خدای متعال. بنابراین رهبر دینی هر کس که باشد، باید حکم الله را انجام دهد و باید قانون خدا و اراده او را در جامعه اسلامی پیاده کند. حاجی صادقی گفت: اندیشه ولایت‌فقیه رهبر شهید انقلاب اسلامی به نحوی بود که خدا و مردم را مقابل هم قرار نمی‌داد، بلکه در منظومه فکری رهبر شهید انقلاب اسلامی، مؤثرترین راه تقرب به خدا، خدمت به مردم است. نماینده ولی‌فقیه در سپاه با تبیین ابعاد حکومت‌داری حضرت آیت‌الله العظمی شهید سیدعلی خامنه‌ای یادآور شد: رهبر شهید انقلاب اسلامی همواره تأکید داشتند که حکومت نباید بر مردم باشد، بلکه حکومت باید برای مردم و در جهت خدمت به مردم باشد.

وی عنوان کرد: دین به این معناست که تحت حاکمیت خدا باشیم و انقیاد از ولایت‌فقیه داشته باشیم. توحید به معنای اطاعت انحصاری از خدای متعال است، و رهبر شهید انقلاب اسلامی همواره تلاش می‌کردند تا اراده خدا را بر جامعه حاکم کنند؛ خدا هم او را یاری کرد و رهبر شهیدمان را نصرت و عزت داد.

حاجی‌صادقی با بیان اینکه رهبری دین و خدامحوری را در جامعه، محور امور ولایت‌فقیه قرار دادند، افزود: رهبر شهید انقلاب یک منظومه فکری برگرفته از دین دارد و اگر رهبری را شناختید، یعنی دین را شناخته‌اید؛ رهبر شهید معتقد بودند که دین زنده، پویا و بالنده است؛ در حقیقت از نگاه ایشان دین، نه از سکولاریسم و نه از تحجر تبعیت می‌کند.

نماینده ولی‌فقیه در سپاه تأکید کرد: باید تلاش کنیم که دین و دینداری را از رهبر شهید انقلاب اسلامی فرا بگیریم؛ ایشان ولایت و دین‌داری را یک نعمت و یک هنجار مهم می‌دانستند و تلاش می‌کردند تا اراده خدا را در جامعه حاکم کنند و بر اساس آن پیش بروند. وی با تأکید بر اهمیت ولایت مطلقه فقیه به‌عنوان پیاده‌کننده احکام و ارزش‌های الهی در جامعه اسلامی گفت: خدا را شاکریم که آقا بعد شهادت ما را تنها نگذاشتند و ولایت‌فقیه و راه ولایت همچنان ادامه دارد و ساری و جاری است.

دولت

در دومین نشست تخصصی با استادان مدیریت دانشگاه‌ها تبیین شد

نقشه راه دولت در سپردن حل مسائل به دانشگاه‌ها

رئیس‌جمهور با تشریح الگوی دولت چهاردهم برای پیوند نظام علمی و عرصه اجرا، «مأموریت‌محور شدن دانشگاه‌ها» را یکی از ارکان اصلاح حکمرانی و ارتقای کارآمدی مدیریت کشور دانست و تأکید کرد که دانشگاه‌ها باید از جایگاه صرفاً آموزشی فاصله گرفته و مسئولیت حل مسائل واقعی کشور را برعهده گیرند. پزشکیان با تبیین حوزه‌های مختلف این مأموریت، از ارتقای بهره‌وری، اصلاح ساختارهای مدیریتی، ساماندهی نظام مالی، مدیریت مصرف انرژی، اصلاح نظام پرداخت، توسعه سرمایه انسانی و استقرار شایسته‌سالاری به عنوان مهم‌ترین عرصه‌های نقش‌آفرینی دانشگاه‌ها در حل مسائل اجرایی کشور نام برد.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر ریاست جمهوری، در ادامه سلسله نشست‌های تخصصی رئیس‌جمهور با استادان رشته‌های مختلف دانشگاهی، دومین نشست با حضور جمعی از استادان مدیریت برگزار شد؛ نشستی که محور اصلی آن تبیین راهبرد دولت چهاردهم برای مأموریت‌محور کردن دانشگاه‌ها و بهره‌گیری از ظرفیت‌های علمی کشور در حل مسائل اجرایی و مدیریتی بود.

■ حل مسائل بدون مشارکت دانشگاه ممکن نیست

دکتر پزشکیان در این نشست با تأکید بر اینکه دولت، اصلاح نظام حکمرانی را بدون حضور فعال دانشگاه‌ها امکان‌پذیر نمی‌داند، اظهار داشت: واگذاری حل مسائل کشور به ظرفیت‌های علمی و دانشگاهی یکی از محورهای اصلی برنامه دولت برای افزایش کارآمدی مدیریت و تصمیم‌سازی مبتنی بر دانش است.

رئیس‌جمهور با اشاره به مباحث و پیشنهادهای مطرح‌شده در نشست‌های پیشین با استادان دانشگاه گفت: اگرچه در برخی موضوعات میان دیدگاه‌های ارائه‌شده و رویکرد دولت تفاوت‌هایی وجود داشته است، اما آنچه برای دولت اهمیت اساسی دارد، بهره‌گیری از توان علمی دانشگاه‌ها برای حل مسائل کشور بر پایه دانش، روش‌های علمی و مسئولیت‌پذیری حرفه‌ای است.

پزشکیان در ادامه با تشریح الگوی موردنظر دولت برای پیوند دانشگاه و عرصه اجرا تصریح کرد: دانشگاه باید مستقیماً مسئولیت حل مسائل واقعی کشور را برعهده بگیرد و از نقش صرفاً آموزشی فراتر رود. وی با اشاره به ظرفیت استادان و گروه‌های علمی مدیریت خاطرنشان کرد: آنان می‌توانند در حوزه‌هایی همچون ارتقای بهره‌وری بنگاه‌های اقتصادی، اصلاح ساختار منابع انسانی، طراحی و استقرار نظام‌های مدیریتی، تدوین مقررات، اصلاح فرایندها، ساماندهی نظام مالی و برنامه‌ریزی راهبردی دستگاه‌ها و سازمان‌ها نقش‌آفرینی کنند و عملکرد آنان نیز بر اساس شاخص‌های مشخص و میزان ارزش‌آفرینی ارزیابی شود.

■ دانشجو باید مسئله‌شناس و تصمیم‌ساز شود

رئیس‌جمهور همچنین بر ضرورت تغییر کارکرد دانشگاه در تربیت نیروی انسانی تأکید کرد و گفت: در الگوی موردنظر دولت، دانشجو همزمان با آموزش در میدان عمل حضور خواهد یافت و با کسب تجربه واقعی به مدیری توانمند، مسئله‌شناس و تصمیم‌ساز برای آینده کشور تبدیل می‌شود. پزشکیان استقرار نظام شایسته‌سالاری را از دیگر ارکان این رویکرد برشمرد و اظهار داشت: مسئولیت‌ها باید بر مبنای توانمندی، شایستگی و کارآمدی افراد واگذار شود، نه بر پایه ملاحظات جناحی، سیاسی یا روابط غیرحرفه‌ای. وی افزود: این اصل، علاوه بر آنکه از مبانی پذیرفته‌شده مدیریت نوین است، ریشه در آموزه‌های حکمرانی امیرالمؤمنین حضرت علی(ع) نیز دارد.

رئیس‌جمهور در بخش دیگری از سخنان خود، مدیریت مصرف انرژی را یکی از مهم‌ترین عرصه‌های مداخله علمی دانشگاهیان دانست و تصریح کرد: مدیریت توسعه و مصرف انرژی باید بر پایه مطالعات علمی و با در نظر گرفتن همزمان ملاحظات اقتصادی، اجتماعی، انسانی و زیست‌محیطی انجام شود. وی با انتقاد از برخی ضعف‌های مدیریتی در این حوزه تأکید کرد: اگر مدیری نتواند مصرف منابع و انرژی در مجموعه تحت مدیریت خود را به شکل مطلوب کنترل کند، باید در کارآمدی او تردید کرد. به گفته پزشکیان، ارزیابی مدیران باید بر اساس شاخص‌هایی همچون بهره‌وری، مدیریت بهینه منابع، کیفیت خدمات و میزان رضایتمندی مردم صورت گیرد.

■ کار تیمی از الزامات تحول مدیریتی

رئیس‌جمهور در ادامه، سرمایه‌گذاری بر ارتقای مهارت‌های نیروی انسانی را از ضرورت‌های تحول نظام اداری برشمرد و اظهار داشت: یکی از خلأهای جدی نظام اداری کشور، فقدان نظام منسجم توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای و مهارت‌افزایی کارکنان است؛ موضوعی که باید با مشارکت دانشگاه‌ها مورد بازنگری و اصلاح قرار گیرد. وی همچنین توسعه فرهنگ کار تیمی را از الزامات تحول مدیریتی کشور دانست و افزود: یکی از چالش‌های نظام مدیریتی، ضعف در همکاری‌های بین‌فردی و کار تیمی است، در حالی که در الگوهای نوین مدیریت، مسئولیت‌ها به صورت شبکه‌ای، تخصصی و مبتنی بر همکاری تیمی تعریف می‌شود و مدیران نیز در فرایندی نظام‌مند، تجربه حضور در بخش‌های مختلف را کسب می‌کنند. پزشکیان در پایان با اشاره به اینکه اصلاح ساختارها همواره با مقاومت و دشواری همراه است، تصریح کرد که مدیریت تغییر یکی از مهم‌ترین پیش‌نیازهای تحول در حکمرانی به‌شمار می‌رود و دانشگاه‌ها می‌توانند با بهره‌گیری از دانش روز و ظرفیت علمی خود، نقش محوری در طراحی، هدایت و راهبری این فرایند ایفا کنند.

جنگ و تشیع ده‌ها میلیونی عصر جدید حکمرانی ایران را رقم زد

تحلیل

فاطمه بصیری

به لحاظ روانشناختی، توهین، لفاظی و پرگویی و تناقض‌گویی ناشی از خشم و عصبانیت فروخورده است که امکان بروز آن میسر نیست. مصداق عینی این واقعیت امروز در ادبیات تهدیدآمیز، توئیت‌های بی‌وقفه و اظهارات پر از تناقض ترامپ دیده می‌شود. استفاده از این لحن کلام در مورد ایران ناشی از شکست راهبردی امریکا، انزوای سیاسی به دلیل عدم مشارکت متحدان در جنگ با وجود تقاضاهای مکرر و همچنین عدم موفقیت در تغییر نظم منطقه‌ای حتی با همکاری کشورهای عربی است.

ترامپ در آخرین اقدام پس از بسته شدن تنگه هرمز توسط ایران تهدید کرد که ضربات سختی به ایران وارد می‌کند. با این فرض که ایران را وادار به بازگشایی تنگه هرمز کند، اما در عمل خلاف آن روی داد و ایران همزمان با پاسخ کوبنده به تجاوزات امریکا، اقدام به بستن تنگه هرمز کرد که همچنان نیز ادامه دارد. طبق اطلاعیه سپاه، تنگه هرمز تا اطلاع ثانوی و تا پایان مداخلات امریکا در این منطقه بسته و هیچ شناوری اجازه تردد نخواهد داشت. با وجود این، ترامپ تلاش کرد به‌طور فریبکارانه وضعیت را به نفع خود ترسیم کند. وی در مصاحبه‌ای با شبکه ان‌بی‌سی مدعی شد که ضربات به ایران با قدرت بوده و «تنگه هرمز باز است»، اما طبق گزارش‌های رسمی عبور کشتی‌ها از تنگه هرمز به پایین‌ترین سطح در پنج هفته گذشته رسیده و امریکا پس از حملات متقابل، عملیات خود را با هدف حفظ باز بودن این مسیر ادامه می‌دهد.

این اظهارات متناقض با واقعیت جاری در تنگه هرمز، حکایت از بازگشت امریکا به دوران پیش از جنگ برای بازگشایی سخت تنگه هرمز و ناتوانی از بازکردن نظامی آن دارد. علاوه بر آن بیانگر تثبیت دکترین نظامی ایران در تنگه هرمز با وجود تجاوزات مکرر امریکا و ایده بازی مذاکره با عمان است، به خصوص که ایران پس از تحولات اخیر، روند مذاکره را به‌طور کامل متوقف کرده است. امریکا به خوبی آگاه است که برگرداندن شرایط به پیش از مذاکرات بدون هیچ راهبرد جدیدی، وضعیت وخیم‌تری را ایجاد می‌کند. بازگشت دوباره قیمت نفت به کانال تصاعد صعودی و تبعات اقتصادی آن برای مردم امریکا و جهان و بازگرداندن شرایطی که در آن هیچ دستاوردی وجود ندارد، بیش از گذشته به کاهش فزاینده اعتبار امریکا در جهان ختم می‌شود. در حال حاضر، قیمت نفت روند صعودی به خود گرفته و به حدود ۸۰ دلار افزایش یافته است.

اما امریکا از آنجایی که عنصر گذر زمان به نفعش نیست، تلاش دارد که به‌طور برق‌آسا و با استفاده از اقدامات سخت سیاسی و نظامی به اهداف دست‌نیافته‌اش دست یابد. الگوی حملات امریکا طی روزهای گذشته بیانگر گسترده شدن ابعاد جغرافیایی و تنوع اهداف زیرساختی در ایران بوده است. امریکا در دور جدید حملات، به جز نوار جنوبی بخش‌هایی از استان اصفهان و اهواز را بمباران کرد و علاوه بر تأسیسات نظامی و پایگاه‌ها، شبکه‌های انتقال برق، ایستگاه‌های سوخت‌رسانی، مراکز مخابراتی و انبارهای تدارکاتی نیز مورد هدف قرار داد.

اما در مقابل ایران نیز با گسترده‌تر کردن دامنه حملات موشکی و پهپادی و حمله به مراکز راهبردی امریکا و متحدان منطقه‌ای آن، پاسخ خود را متوازن کرد. سپاه پاسداران در بخشی از حملات روز گذشته به چندین مرکز پشتیبانی ارتش امریکا در پایگاه‌های شیخ عیسی در بحرین، علی‌السالم و احمدالجابر در کویت و پایگاه پرنس حسن در اردن حمله کرده است.

به نظر می‌رسد که اکنون معادلات تغییر کرده و به تناسب آن، هر دو طرف رویکرد جدیدی در پیش گرفته‌اند. پیش از این، امریکا برای خروج از بن‌بست و کاهش فشارهای سیاسی داخلی، درصدد بازگشایی تنگه هرمز به عنوان هدف اولیه از طریق حملات مستمر به زیرساخت‌های کنترل‌کننده آب‌های جنوبی کشور بود، اما در مذاکرات، ناچاراً به شرط بازگشایی مشروط از سوی ایران تن داد و هم‌اکنون نیز کشتی‌ها ملزم به رعایت آن هستند. با این حال، پس از مدتی دور جدیدی از حملات را با هدف ارعاب بیشتر ایران، ایجاد فشار بر روند مذاکره و همچنین تضعیف توانایی ایران در مدیریت تنگه هرمز آغاز کرد. روندی که نشان‌دهنده تغییر رفتار امریکا پس از ناامیدی از راه‌های پیشین و تلاش برای دستیابی به حداقل هدف، یعنی بازگشایی تنگه هرمز است. رویترز تحلیل می‌کند که اکنون رفتار امریکا و ایران بیشتر شبیه مدیریت بحران و بازگشت به مذاکره است تا دنبال کردن اهداف حداکثری ابتدای جنگ. همزمان، مسئله هرمز و امنیت انرژی به کانون بحران تبدیل شده است. امریکا جنگ را با اهداف حداکثری مانند تضعیف راهبردی ایران، تغییر رفتار یا حتی تغییر نظام آغاز کرد، اما اکنون بخش مهمی از تلاش خود را صرف بازگرداندن امنیت کشتیرانی و مهار اهرم فشار ایران در تنگه هرمز کرده است؛ تغییری که به اعتقاد برخی تحلیلگران خارجی نشان‌دهنده جابه‌جایی اولویت‌های واشینگتن از اهداف سیاسی بلندپروازانه به مدیریت تبعات ژئوپلیتیکی جنگ است.

به گفته مرشایمر، امریکا با چهار خواسته اصلی وارد جنگ شد: حذف کامل توان هسته‌ای ایران، توقف حمایت ایران از گروه‌های مقاومت، مهار توان پهپادی و موشک‌های ایران و از همه مهم‌تر، تغییر حاکمیت در ایران.

اما امریکا اکنون در وضعیتی به سر می‌برد که نه تنها به هیچ‌کدام از اهدافش دست نیافته، بلکه شرایط جدید و غیرقابل محاسبه و غافلگیرکننده بر پیچیدگی‌ها افزوده است. منتقدان معتقدند اهداف اولیه واشنگتن از تغییر نظام به مدیریت بحران تنگه هرمز و جلوگیری از تبعات اقتصادی آن تنزل یافته است. از نگاه آنان، این وضعیت بیش از آنکه یک پیروزی باشد، نشانه شکست نسبی یا واقع‌گرایی اجباری است. علاوه بر آن، حضور ده‌ها میلیونی مردم ایران و عراق در آیین تشییع پیکر رهبر شهید انقلاب که بیانگر حمایت مردمی و منطقه‌ای از جمهوری اسلامی و سیاست اتحاد و همبستگی محور مقاومت بود، موجب ایجاد عصر جدید از حاکمیت ایران در منطقه و جهان شد که با رهبر جدید انقلاب اسلامی، پایه‌های آن تحکیم یافته است.

به نظر می‌آید یکی دیگر از دلایل تغییر رفتار امریکا در روزهای اخیر، برخاسته از خشم و نگرانی نسبت به تثبیت قدرت ایران در منطقه در افکار عمومی باشد؛ رویدادی که می‌تواند به افزایش اعتبار راهبردی ایران، تقویت نفوذ سیاسی آن و تضعیف تصویر قدرت‌نمایی امریکا و اسرائیل در منطقه بینجامد.

گزیده خبر

دفتر مقام معظم رهبری اعلام کرد

بزرگداشت امام مجاهد شهید امروز در مصلای تهران

دفتر مقام معظم رهبری در اطلاعیه‌ای از برگزاری مراسم بزرگداشت قائد شهید امت در تهران از سوی رهبر معظم انقلاب اسلامی خبر داد.

در بخشی از این اطلاعیه آمده است: به اطلاع دلدادگان امام مجاهد شهید می‌رساند، مراسم بزرگداشتی از جانب رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله سیدمجتبی حسینی خامنه‌ای (مدظله العالی) سه‌شنبه ۲۳ تیر ۱۴۰۵ از ساعت ۱۷ تا ۱۹ در شبستان مصلای امام خمینی(ره) تهران برگزار خواهد شد. بی‌شک حضور مردم عزادار و مبعوث شده در این مراسم، تأکید دوباره‌ای بر عهد و پیمان ناگسستنی برای ادامه راه خامنه‌ای شهید و بیعت مجدد با خلف صالح آن امام شهید خواهد بود.

عضو کمیسیون امنیت ملی:

امریکا باید به رژیم حقوقی جدید تنگه هرمز تن بدهد

عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس، با اشاره به کارشکنی‌های امریکا در تنگه هرمز و نقض تفاهمنامه‌های موجود، تسلط کامل نیروی دریایی سپاه بر این آبراهه استراتژیک را تأکید کرد و گفت: جمهوری اسلامی ایران تحت هیچ شرایطی اجازه تغییرات غیرقانونی در مسیرهای عبور یا فشار امریکا بر کشورهای منطقه را نخواهد داد و امریکا باید تابع رژیم حقوقی جدید و قواعد بین‌المللی بر آبراهه‌ها باشد.

اسماعیل کوثری در گفت‌وگو با خانه ملت، با اشاره به وضعیت جاری در تنگه هرمز به عنوان یکی از حیاتی‌ترین آبراهه‌های جهان، گفت: مدیریت، کنترل و برنامه‌ریزی عملیاتی در تنگه هرمز، به‌ویژه پس از تحولات اخیر، به‌طور کامل بر عهده جمهوری اسلامی ایران است. ما در تلاش هستیم تا با همکاری سازنده با کشور عمان، چارچوب‌ها و سازوکارهای جدیدی را برای مدیریت این آبراهه تعریف کنیم. در این راستا، تسلط کامل نیروی دریایی سپاه بر منطقه به‌طور قطع وجود دارد و هیچ ابهامی در توانمندی و حضور عملیاتی ما در این حوزه نیست. عضو کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس با اشاره به تلاش‌های ایالات متحده برای تحت فشار قرار دادن دولت عمان جهت تغییر مسیرهای عبور و تعیین مسیرهای فرعی در جنوب تنگه صراحتاً اعلام کرد: جمهوری اسلامی ایران به هیچ عنوان اجازه این اقدام را نخواهد داد، چراکه از نظر جغرافیایی و استراتژیک، منطقه وسیعی برای تعیین چنین مسیرهایی وجود ندارد. وی تأکید کرد: هشدارهای لازم در این زمینه صادر شده و رویکرد ایران در قبال هر شناوری که از مسیرهای تعیین شده تخطی کند، همان رویکرد قاطعانه پیشین خواهد بود و هیچ سخت‌گیری یا برخورد نظامی در صورت نقض قوانین، منتفی نیست. کوثری با اشاره به ریشه‌های تنش در این منطقه خاطرنشان کرد: امریکایی‌ها به‌خوبی دریافته‌اند که خود مقصر اصلی درگیری‌های اخیر هستند، زیرا پیش از مداخلات آنها، تردد کشتی‌ها بدون مشکل انجام می‌شد. نماینده مردم تهران در مجلس افزود: تحرکات جدید در این آبراه، نتیجه مستقیم زیاده‌خواهی‌ها و بدعهدی‌های واشنگتن و نقض آتش‌بس از سوی آنهاست. ایران هرگز در برابر این نقض عهدها کوتاه نخواهد آمد و در نهایت، امریکا و سایر بازیگران باید تابع رژیم حقوقی جدیدی باشند که براساس تمامی قواعد حاکم بر آبراهه‌های بین‌المللی تدوین شده است.

یادداشت

مثل جدش حسین علیه‌السلام

در طول تاریخ، هیچ شخصیتی را نمی‌توان یافت که همچون حضرت امام حسین علیه‌السلام، مرزهای زمان و جغرافیا را درنوردیده و به اسوه‌ای جاودانه برای همه آزادگان جهان تبدیل شده باشد. عاشورا، مکتبی است که به انسان می‌آموزد چگونه بیندیشد، چگونه انتخاب کند، چگونه در برابر ظلم بایستد، چگونه از حقیقت دفاع کند و حتی چگونه جان خود را در راه آرمان‌های الهی تقدیم کند. از همین‌روست که در طول قرن‌ها، هر جا سخن از مقاومت، آزادگی، ایثار و عزت بوده، نام حسین بن علی نیز در کنار آن درخشیده است.

■ «صدای ایران»، روزنامه اینترنتی رسانه

KHAMENEI.IR در سرمقاله شماره ۳۸۶ خود نوشته است: حضرت سیدالشهدا علیه‌السلام تنها با سخنان خود تاریخ را نساخت، با زندگی عزتمندانه، با مبارزه و در نهایت با شهادت خود، الگویی جاودانه برای همه کسانی آفرید که می‌خواهند زندگی‌شان رنگ خدا و حقیقت داشته باشد. از این منظر، «حسینی بودن» نیز یک شیوه زیستن است؛ شیوه‌ای که اندیشه، عمل، مجاهدت، صبر، مقاومت و حتی شهادت را در چارچوب مکتب عاشورا معنا می‌کند. رهبر شهیدمان حضرت آیت‌الله سیدعلی خامنه‌ای رضوان‌الله تعالی علیه، روشن‌ترین نمونه اقتدا به این مکتب است. حیات سیاسی و اجتماعی ایشان، از نخستین سال‌های مبارزه با رژیم پهلوی تا سال‌های طولانی هدایت انقلاب اسلامی، همواره با ایستادگی، تکلیف‌مداری، مقاومت، مردم‌باوری و دفاع از عزت امت اسلامی گره خورده بود. همان مفاهیمی که شالوده نهضت عاشورا را شکل می‌دهند. به همین دلیل است که رهبر معظم انقلاب اسلامی، در پیام خود به مناسبت تشییع و تدفین آقای شهید ایران، توصیف ایشان را با عبارتی آغاز می‌کنند که در حقیقت، خلاصه‌ای از یک عمر مجاهدت است: «او حسینی بود، حسینی اندیشید، حسینی حرکت کرد، حسینی جهاد و مقاومت نمود، حسینی زیست و حسینی خون خود را در راه مکتب حسین تقدیم کرد و به شهادت رسید.»

این تعبیر، تنها ستایش شخصیت قائد شهید امت نیست، بلکه تبیین مکتب ایشان است، یعنی «حسینی بودن» به معنای آن است که اندیشه انسان از مکتب عاشورا الهام بگیرد، حرکتش بر مدار تکلیف باشد، مقاومتش در برابر ظلم متوقف نشود و اگر روزی میدان به تقدیم جان رسید، آن را نیز در همان مسیر نثار کند. اما مکتب عاشورا، تنها به انسان‌سازی ختم نمی‌شود، جامعه هم می‌سازد. مهم‌ترین ویژگی نهضت امام حسین علیه‌السلام آن است که خون او، پس از شهادتش خاموش نشد، بلکه جوامع را به حرکت درآورد. آنچه عاشورا را جاودانه کرد، موجی بود که پس از آن در وجدان امت اسلامی پدید آمد؛ موجی که خواب‌رفتگان را بیدار کرد، حقیقت را آشکار ساخت و مسیر تاریخ را تغییر داد. به همین دلیل است که حضرت آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای، رهبر معظم انقلاب اسلامی در ادامه همان پیام می‌فرمایند: «در زمره حسینیان، کسانی هستند که وقتی در راه حسین و برای مکتب و مرام حسین علیه‌السلام، خونشان مظلومانه بر زمین می‌ریزد، امت اسلام به حرکت درمی‌آید و آن زمان، به عاشورا و آن مکان، به کربلا متصل می‌شود.» این در حقیقت، شرح همان سنت الهی است که در عاشورا شکل گرفت؛ سنتی که براساس آن، خون پیشوای شهیدمان، پایان ی